

Indkøbspolitik

Ikast-Brande Kommune

**Fælles om bæredygtig
og ansvarlig økonomi
– baseret på nøjsomhed**

1. Forord

Du sidder nu med Ikast-Brande Kommunes Indkøbspolitik, som beskriver kommunens retningslinjer for, hvordan vi køber ind, så alle vore indkøb foregår efter de samme overordnede principper.

Indkøbspolitikken italesætter hvordan Ikast-Brande Kommune vil imødekomme øgede krav ift. økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Dette understøtter Ikast-Brande Kommunes DK2020-klimaplan og vision om Ikast-Brande som Danmarks grønne erhvervskommune.

Ikast-Brande Kommune køber hvert år ind for ca. 1 mia. kroner, og vi har et ansvar for at forvalte borgernes penge så vi får mest ud af dem. Kommunens indkøb skal være professionelle og værdiskabende. Vi skal både købe den rette kvalitet til den skarpeste pris, og samtidig opnå de bedste løsninger med et langsigtet perspektiv for øje. Dette kræver at vi finder den rette balance i prioriteringen mellem økonomi, miljø og sociale hensyn.

Indkøbspolitikken indeholder konkrete redskaber, som medarbejdere i Ikast-Brande Kommune skal benytte i indkøbsprocessen for at understøtte en balanceret bundlinje for indkøb. Den skal understøtte, at Ikast-Brande Kommune køber ind til de mest fordelagtige betingelser, og at hensynet til bæredygtighed og overholdelse af den gældende lovgivning sikres.

Indkøbspolitikken omfatter samtlige indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver i Ikast-Brande Kommune. Alle kommunens direktørområder, afdelinger og institutioner er forpligtet til at følge Indkøbspolitikken. Disponering af indkøb foretages som hovedregel decentralt, hvorfor det er de enkelte direktørområder og afdelinger/institutioners ansvar, at indkøb sker i overensstemmelse med Indkøbspolitikken og Udbudspolitikken.

Indhold

Side 2 – 1. Forord

Side 5 – 2. Balanceret bundlinje for indkøb

Side 8 – 3. Redskaber til at opnå en balanceret bundlinje

Side 8 – 3.1 Organisering og kompetence

Side 8 – 3.2 Ressourcetrappe

Side 10 – 3.3 Intern markedsplads

Side 10 – 3.4 Indkøbssystem

Side 11 – 3.5 Reduktion af antal ordre

Side 12 – 3.6 Lager

Side 12 – 3.7 Snitflade til udbudspolitikken

Side 13 – 4. Aftaler bliver til

Side 13 – 4.1 Kompetencecenter

Side 14 – 4.2 Vurdering af bæredygtighed i udbud

Side 15 – 4.3 Samarbejde med erhvervslivet

Side 15 – 4.4 Deltagelse i udbudsfællesskaber

Side 16 – Vil du vide mere?

Fælles om bæredygtig og
ansvarlig økonomi

Fakta om indkøb i Ikast-Brande Kommune

Indkøb af varer og
tjenesteydelser årligt i alt
1 milliard kr.

Antal leverandører
3.500

Antal indkøbsaftaler
(vare- og tjenesteydelser)
165

Antal ordrer i E-handel (2023)
10.000 stk.

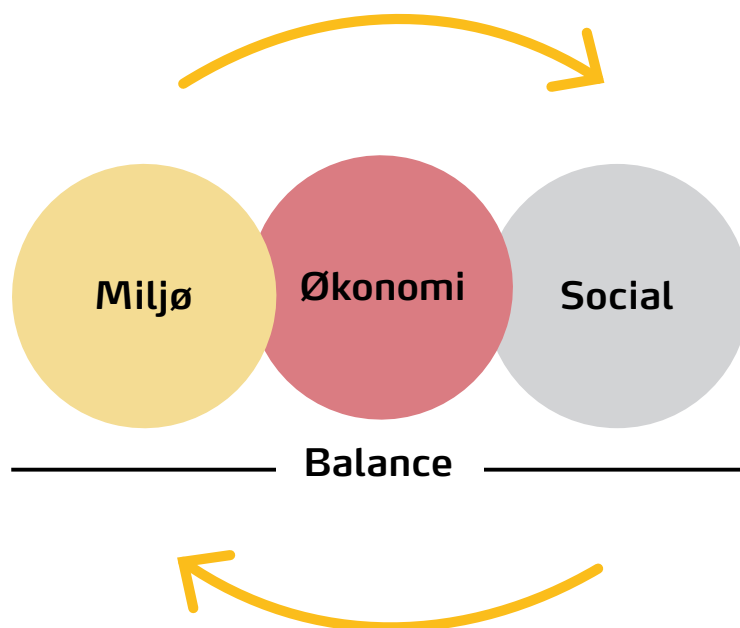
Ordrebeløb i E-handel (2023)
20.250.000 kr.

De opgivne tal er cirkatal

2. Balanceret bundlinje for indkøb

Indenfor kommunale indkøb har der traditionelt set været et stort fokus på økonomi og i de seneste mange år også på et passende kvalitetsniveau. Disse to hensyn suppleres i stigende grad af et bredere fokus på bæredygtighed.

Bæredygtig værdiskabelse tager udgangspunkt i den tredelte bundlinje: en social, en økonomisk samt en klima- og miljømæssig. Beslutninger træffes ud fra en totalbetragtning ift. omkostningerne på disse tre parametre, som gensidigt påvirker hinanden.

At tage hensyn til tre bundlinjer betyder, at vi skal foretage en afvejning mellem dem. Det gør det komplekst at købe bæredygtigt ind, og ramme en balance mellem de tre hensyn. Udformningen af udbud giver mulighed for at stille krav til leverandørerne, og i samarbejde med kommunens fagpersoner, samarbejdspartnere i andre kommuner, organisationer og erhvervslivet afsøges nye bæredygtige løsninger, som kan indgå i udbud efter Indkøbskontorets balancerede prioritering.

Bæredygtige indkøb skal rummes indenfor den eksisterende økonomiske ramme, hvilket stiller krav om et nøjsomt forbrug. Besparelser opnået ved nye/genforhandlede indkøbsaftaler indhentes ud fra den økonomiske model, hvor 75 % af besparelsen tilfalder kommunkassen og afdelingen beholder de resterende 25 %. Der budgetjusteres som udgangspunkt ikke for prisstigninger.

Case

Win-win

– Når bæredygtige tiltag giver bedre økonomi

Nogle gange kan bæredygtighed og økonomi gå hånd i hånd.

Lyskilder

For aftalen på lyskilder har Indkøbskontoret udvalgt en række bæredygtige produkter, som er tilgængelige i indkøbssystemet. Dvs. at en række mindre bæredygtige produkter ikke længere kan købes gennem kommunens indkøbsaftale. Udvælgelsen er sket på baggrund af en TCO-vurdering (Total Cost of Ownership), hvor produkter med en længere levetid, lavere elforbrug og reduceret affaldsproduktion er valgt til sortimentet i indkøbssystemet. Dette er både en fordel for miljøet og økonomien.

Print

Efter indførelsen af "Follow You" på alle kommunens printere er antallet af udprint reduceret betydeligt. Dette skyldes i høj grad, at print sendt til printeren i mange tilfælde ikke bliver printet ud længere. Dermed opnås nøjsomt forbrug med bedre økonomi og lavere miljøbelastning.

Tre principper, som skal balanceres

Økonomisk bæredygtighed

Hvordan indfrier jeg mit behov bedst, billigst og indenfor budget ift. passende kvalitet til en skarp pris, produktets levetid, mængde mm.?

Klima- og miljømæssig bæredygtighed

Hvordan indfrier jeg mit behov med mindst mulig negativ påvirkning på klima og miljø f.eks. ift. transport, produktion, råvareforbrug, affald mm.?

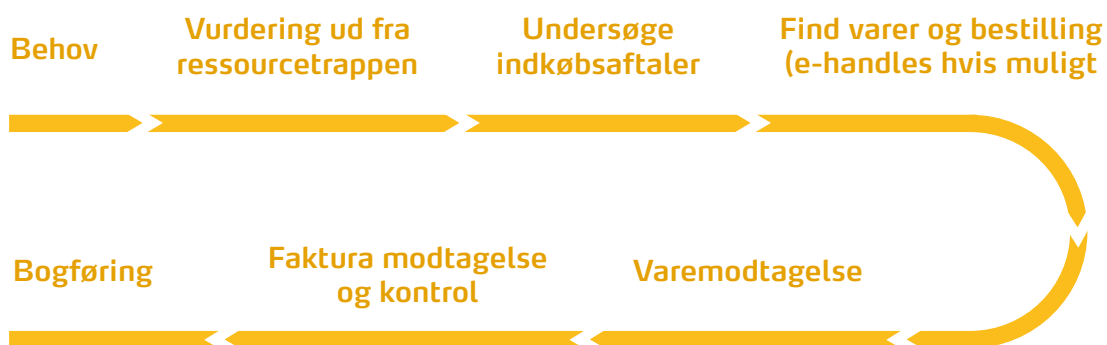

Social bæredygtighed

Hvordan indfrier jeg mit behov med omtanke for hvordan mit forbrug påvirker sociale parametre som f.eks. social dumping, ligestilling på arbejdsmarkedet, mm.?

3. Redskaber til at opnå en balanceret bundlinje

Når man køber ind i Ikast-Brande Kommune skal man bruge nogle redskaber for at kunne opnå en balance mellem de tre forskellige bundlinjer. Forskellige redskaber skal benyttes i forskellige dele af indkøbsprocessen. Disse skal sikre, at man opnår en effektiv indkøbsproces, med lavest mulig transaktionsomkostninger, et nøjsomt forbrug, at aftaler overholdes, korrekte priser betales og bæredygtige tiltag effektueres.

Indkøbsprocessen – fra behov opstår til indkøbet er afsluttet

3.1 Organisering og kompetence

At indkøbe korrekt er en kompetence, som opnås med viden og erfaring. Derfor er det vigtigt at samle indkøbsopgaven på få hænder. Dette formindsker de tidsmæssige omkostninger, der er forbundet med indkøb, kaldet transaktionsomkostninger, og højner kvaliteten i indkøbene. En samling af opgaven er en forudsætning for, at indkøberne kan have et vidensniveau, der gør det muligt at anvende de redskaber til indkøb, som beskrives her.

3.2 Ressourcetrappe

Ressourcetrappen er et redskab, der bidrager til at sikre fokus på den tredelte bundlinje, inden indkøbet foretages.

Alle indkøb i kommunen skal baseres på en forudgående vurdering ud fra ressourcetrappen, for at sikre at der købes nøjsomt ind. Overvejelserne kan illustreres som en trappe, man går op ét trin ad gangen, og for hvert trin man går op, forbruger man flere ressourcer. Jo lavere trin, jo mere bæredygtigt.

I første omgang skal man gentænke, om ens behov kan dækkes på andre måder end ved indkøb. Hermed opnås både en klima- og miljø-mæssig ressourcebesparelse, og ofte også en økonomisk besparelse. Et eksempel på dette er brugen af plastkopper og engangsservice, der i udstrakt grad er erstattet af almindeligt service.

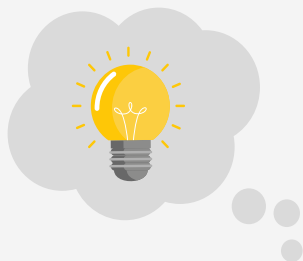

Nyt indkøb

Kan du vælge et (mere) bæredygtigt produkt eller samle det med andre indkøb?

Reducér - Genbrug - Genanvend

Hvis indkøbet ikke kan undgås, kan det så gøres så bæredygtigt som muligt? Fx ved at gøre ressourceforbruget mindre eller reparere, eller tænke på afledte ressourcer som tid transport og emballage.

Gentænk

Løser indkøbet et behov, som kan løses på andre måder?

Hvis en anskaffelse er nødvendig, skal man herefter tænke i at reducere, genbruge eller genanvende. Kan mobiltelefonen holde et år mere, hvis man anskaffer et panserglass? Behøver reolen være ny, eller er der en tilgængelig på kommunens interne markedsplads (læs mere under "Intern markedsplads")? Kan man gå i dialog med møbelleverandøren om, hvorvidt de har noget på deres genbrugslager?

Hvis disse to trin ikke bringer nogen løsning, må man kigge på nyanskaffelse, men også her skal man tænke på bæredygtighed ift. transport, levetid samt klima- og miljøpåvirkningen af produktet.

3.3 Intern markedsplads

I kommunens indkøbssystem (læs mere under "Indkøbssystem") er der mulighed for at give (og evt. på sigt sælge) brugte ting og sager til andre afdelinger i kommunen. F.eks. brugte møbler, IT-udstyr og andre ting, man får i overskud, og som stadig er brugbare. Det understøtter den cirkulære økonomi og trin 2 i ressourcetrappen. Den interne markedsplads fungerer som et e-katalog inde i indkøbssystemet. Her kan afdelinger internt i kommunen nemt lægge overskydende ting ind i e-handelsløsningen, og andre afdelinger kan bestille dem derinde.

Ift. til at købe genbrug i forskellige genbrugsbutikker eller hos private skal man være opmærksom på stadig at overholde indkøbsaftalerne. Indkøbskontoret kan kontaktes for vejledning.

3.4 Indkøbssystem

I kommunens indkøbssystem kan man læse om de aftaler som kommunen har indgået, herunder sortiment, leveringsvilkår, priser, kontaktoplysninger på leverandører, etc. De obligatoriske indkøbsaftaler skal altid benyttes når de kan dække behovet.

I indkøbssystemet findes også elektroniske varekataloger for de aftaler, hvor det er muligt at e-handle. E-handel er den nemmeste måde at købe korrekt ind på aftalerne (compliance). Desuden er e-handel via indkøbssystemet den hurtigste og sikreste måde at foretage indkøb og betale fakturaer. E-handelssystemet sikrer, at man får varerne til den rigtig pris gennem fakturabehandling med automatisk prismatch og automatisk bogføring. Det er også et værn i mod at betale falske fakturaer. Derfor skal varer som kan e-handles i indkøbssystemet, købes der.

På flere vareaftaler er der nu mulighed for at vælge mellem et konventionelt eller et mere bæredygtigt produkt i sortimentet i indkøbssystemet. Produkters miljøcertificeringer vil kunne ses i e-kataloget, så bestilleren selv kan se, om der foretages bæredygtige valg ved bestilling. Indkøbskontoret vil desuden vælge kun at gøre det

bæredygtige sortiment tilgængelig for bestilling, hvis det vurderes, at der er en fornuftig balance mellem de tre bundlinjer. Et eksempel på dette kan være hvis længere levetid eller nøjsomt forbrug helt eller delvis opvejer for den højere pris. Der arbejdes løbende på at forbedre mulighederne for at synliggøre de bæredygtige valg i indkøbssystemet.

3.5 Reduktion af antal ordrer

Kommunen kan reducere CO₂-udledning samt udgifter til transport ved at samle sine indkøb i større ordrer, så der sendes færrest mulige ordrer. Derfor er der på mange af kommunens vareaftaler aftalt mindste ordrestørrelse og leveringsgebyr for små ordrer. Samtidig pålægges omkostning for fragt og ordrehåndtering ikke på produkterne, hvilket er med til at give bedre priser på produkterne. På længere sigt giver det også en positiv effekt på prisen, fordi der er færre omkostninger forbundet med aftalen for leverandøren. At reducere antallet af ordrer mindsker desuden transaktionsomkostningerne forbundet med bestilling, fakturabehandling og modtagelse af ordrer. Det er et mål at reducere disse transaktionsomkostninger, hvorfor der vil blive målt på udviklingen i ordrestørrelse og antal ordre.

Reduktion af antal ordre

Flere indkøbere i Ikast-Brande Kommune arbejder aktivt med at reducere antal ordre.

"Jeg forsøger kun at købe ind én gang om måneden på områder, hvor jeg nogenlunde kan forudse forbruget, eksempelvis forbrugsartikler"

- Merete fra Vibereden

"Jeg bruger flere varekurve i e-handelssystemet. Så kan jeg tilføje varerne løbende og sende afsted, når den er fyldt"

- Kerstine fra Isenvad Skole

3.6 Lager

Selvom man skal samle sine indkøbe til færre ordre, skal opbygning af lager som udgangspunkt undgås. Kommunens indkøbsaftaler sikrer leveringssikkerhed og balanceret leveringsfrekvens for at undgå uhensigtsmæssigt lageropbygning. Derfor må opbygning af lager kun ske i særlige tilfælde – f.eks. til at sikre forsyningsikkerheden når det vurderes relevant.

3.7 Snitflade til udbudspolitikken

Ikast-Brande kommune har som nævnt også en udbudspolitik som har en nær sammenhæng med Indkøbspolitikken. Begge politikker omfatter alle typer indkøb: dvs. varer, tjenesteydelser, samt bygge- og anlægsopgaver. Udbudspolitikken belyser hovedsageligt rammerne for hvornår man skal konkurrenceudsætte og hvilke lovgivningsmæssige regler der gælder i den sammenhæng, samt organisering af kompetencer i relation hertil. Indkøbspolitikken belyser processen og tankegangen omkring de konkrete indkøb – herunder nøjsomhed og en balanceret bundlinje, samt organisering af kompetencer i relation hertil.

4. Aftaler bliver til

Som offentlig myndighed er Ikast-Brande Kommune underlagt EU's udbudsdirektiv, samt udbudsloven og tilbudsloven. Derfor er kommunen forpligtet til at sende indkøb af en række varer, tjenester og anlægsopgaver i udbud.

Formål med udbud

- At opnå stordriftsfordele i form af:
 - Rette kvalitet til bedst mulig pris
 - Betingelser, der gør det muligt at indkøbe effektivt, f.eks. ift. e-handel, leverings- og betalingsbetingelser.
 - Betingelser, der gør det muligt at fremme bæredygtige tiltag ift. CO₂, transport, genanvendelighed, økologi, sociale forhold, etc.
 - Effektiv udnyttelse af indkøbsressourcerne
- At overholde gældende lovgivning.

4.1 Kompetencecenter

Indkøbskontoret er kommunens kompetencecenter for udbuds- og indkøbsjura. Indkøbskontoret gennemfører udbud og indgår aftaler for varer og tjenesteydelser på tværs af kommunens afdelinger enten alene eller i samarbejde med andre offentlige myndigheder. Udbud af bygge- og anlægsopgaver gennemføres fortrinsvis af Teknisk område (jf. Udbudspolitikken).

Samordning og koordinering af kommunens indkøb skal sikre, at kommunen optræder som én kunde over for leverandørerne og herigennem søger at opnå prismæssige, forretningsmæssige og administrative fordele samlet set for hele kommunen. Det sikrer, at indkøbsressourcerne udnyttes effektivt. Erfaring viser, at der spares mange penge ved at samle og optimere kommunens indkøb på centralt indgåede aftaler.

Det skal bemærkes, at indkøb af en hvis prismæssig størrelse (separat eller gentagende), der ikke er dækket af eksisterende indkøbsaftaler, alligevel kan være omfattet af udbudsloven. Se Udbudspolitikken.

Afdelingerne skal involvere Indkøbskontoret inden de selv indgår aftaler, der forpligter kommunen økonomisk over 50.000 kr., således at Indkøbskontoret kan kvalitetssikre og risikovurdere aftalerne (læs mere i Kasse- og Regnskabsregulativets bilag 12 med tilhørende guidelines). Afdelingerne er altid velkomne til at hente hjælp og sparring fra Indkøbskontoret i indkøbsrelaterede spørgsmål.

Indgåelse af leasingaftaler medfører, at Ikast-Brande Kommune påføres økonomiske forpligtigelser i fremtidige perioder, hvilket indebærer, at der disponeres ud over indeværende budget. Retningslinjerne for leasing fremgår af Kasse- og Regnskabsregulativets bilag 4.

4.2 Vurdering af bæredygtighed i udbud

Bæredygtige tiltag, hvori de tre nævnte bundlinjer skal balanceres, skal altid indgå i vurderingen af hvordan man indretter et udbud i Ikast-Brande Kommune. Vurderingen af bæredygtighed i et udbud er komplekst og ressourcekrævende. Der findes ikke én metode, som kan anvendes i alle udbud, og metoder og datagrundlag udvikler sig hele tiden. Ud fra tilgængelige muligheder på det givne tidspunkt laver Indkøbskontoret/Teknisk område en konkret vurdering ift. bedst egnet metode. Aktuelle værktøjer til vurdering af bæredygtighed omfatter bl.a. TCO-beregninger (Total Cost of Ownership), LCA (livscyklus-analyser), CO₂-beregninger, mærkninger og ressourcetrappen. Driftsomkostninger skal altid indgå som en del af beslutningsgrundlaget ifm. nyindkøb og nybyg.

Det er Indkøbskontoret som laver en balanceret vurdering og træffer beslutning om bæredygtige tiltag i udbud på vare- og tjenesteydelser, og Teknisk område som gør det i udbud på bygge- og anlægsopgaver. Hvis den bæredygtige løsning har samme pris og kvalitet som en konventionel, skal den bæredygtige prioriteres. Forventes sociale, samt klima- og miljømæssige hensyn at gøre en aftale dyrere, beror det på en konkret afvejning om dette kan imødekommes, ud fra en balanceret prioritering mellem bundlinjerne.

Sociale hensyn samt klima- og miljøkrav i udbud kan i nogle tilfælde understøtte en bedre økonomi, og man ser således, at de tre bundlinjer nogle gange kan fremme hinanden (se cases "Win-win" og "Sociale hensyn i rengøringskontrakten").

Case

Sociale hensyn i rengøringskontrakten

I Ikast-Brande Kommunes rengøringskontrakt er der krav om samarbejde mellem leverandøren og Jobcentret. Dette bidrager til at flytte borgere på kanten af arbejdsmarkedet fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse og samtidig fremmes inklusion på arbejdsmarkedet.

4.3 Samarbejde med erhvervslivet

Ikast-Brande Kommune skal ses som én samlet og pålidelig kunde, og det er vigtigt at blive set som en værdifuld samarbejdspartner for erhvervslivet.

Ligeledes er erhvervslivet en værdifuld samarbejdspartner for Ikast-Brande Kommune ift. kontinuerligt at udvikle de optimale løsninger til at dække kommunens behov. Derfor fremmer kommunen den gode dialog og pragmatiske tilgang til samarbejdet.

At fremstå troværdigt overfor leverandøren handler bl.a. om compliance. Compliance betyder at købe den rette vare hos den rigtig leverandør, og dermed loyalt overholde de aftaler, som er indgået. I obligatoriske aftaler er dette en aftaleretlig forpligtelse.

4.4 Deltagelse i udbudsfællesskaber

Ikast-Brande Kommune indgår i stærke fællesskaber på udbudsområdet, hvilket er en fordel ift. at få en større volumen på aftalerne. Det er også en nødvendighed for at vi kan løfte vores udbudspligt. Ikast-Brande Kommune er en del af KomUdbud, et kommunalt udbudsfællesskab med en række jyske og fynske kommuner. Desuden deltager Ikast-Brande Kommune i mange af SKI's (Statens og Kommunernes Indkøbsservice) udbud. På den måde opnås bedre priser og aftalevilkår, herunder bæredygtige krav. Desuden benyttes arbejdsressourcerne effektivt. Det betyder, at Ikast-Brande Kommune er villig til at indgå kompromisser for at have mulighed for at deltage i disse samarbejder.

Vil du vide mere?

Udbudspolitikken

Udbudspolitikken omhandler retningslinjer for konkurrenceudsættelse, samt overordnede retningslinjer for arbejdsklausuler og andre sociale tiltag i kontrakter. Desuden er kommunens håndværkerliste også beskrevet i udbudspolitikken. Udbudspolitikken findes på intranettet under Fælles funktioner - Økonomi.

Kasse- og Regnskabsregulativet

På Intranettet under Økonomi kan du læse mere om f.eks. "Leasing-politik" i Bilag 4, og under Bilag 12 er der en guideline til "Indgåelse af kontrakter" og "Underskriftskompetence- og Tegningsberettigede".

DK2020 Klimaplan for Ikast-Brande Kommune

www.ikast-brande.dk/klima

ESG-rapport

www.ikast-brande.dk/esg-rapport

Indkøbspolitikken er udformet af Indkøbskontoret, som kan kontaktes ved spørgsmål.

